

Tiivistelmä: Kiina - Puutarhaperinteestä hyperurbaaniin maisema-arkkitehtuuriin

Johdanto

Vahvoista puutarhaperinteistä huolimatta Kiinan nykyaikainen maisema-arkkitehtuuri on muodostunut suhteellisen hiljattain äärimmäisen nopean kaupungistumisen ja vaurastumisen myötä. Maailman väkirikkaimman maan maisema-arkkitehtuuri koostuu usein mittavista, lähestulkoon megalomaanisista viherrakentamisen hankkeista maan miljoonakaupunkien seuduilla. Tästä syystä Kiinan maisema-arkkitehtuuria voi kuvailla "hyperurbaaniksi". Hankkeet voidaan tulkita vastauksiksi kaupungistumisen tuomiin ongelmiin, kuten ilmansaasteisiin ja vesipulaan. Kuitenkin joitain vaikutteita perinteisestä puutarhasuunnittelusta on säilynyt myös 2000-luvun maisema-arkkitehtuurin kohteissa.

Ilmasto ja maantiede

Kiinan maantiede on kattava ja monimuotoinen, sisältäen kaikkea aavikosta (Gobi), vuoristoon (Himalaya) ja subtrooppiseen metsään. Kiinasta löytyy myös kaksi maailman kuudesta pisimmästä joesta, Yangtze ja Keltainenjoki. Kiinan rantaviiva tyyntä merta kohti on 14,500 km ja yli 90% populaatiosta asuu maan itäisellä puolella, rannikolla ja jokien varrella. Kiinassa vallitsee kuivat- ja sadekaudet, ja lämpötilaerot kausien välillä ovat huomattavat.

Historiakatsaus

Yhteiskunnallisten ja poliittistaloudellisten aikakausien suhteen Kiinan historia voidaan jakaa kolmeen pääkauteen. Kiinan varhaiskausi yhtenäisen keisarikunnan muodostumiseen saakka: tämä oli dynastioiden eli hallitsijasukujen valtakautta. Keisarikauden katsotaan alkaneen vuonna 221 eaa., jolloin Kiinan keisarista tuli yksinvaltainen hallitsija. Viimeiseen aikakauteen kuulu keisarivallan loppukausi sekä Kiinan-tasavallan että kansantasavallan ajat.

Perinteinen puutarha

Kiinalaisessa puutarhassa kivet ja kalliot nähdään vuorina, pienikokoiset puut sekä puskat kuvastavat muinaisia metsiä ja vesi elementit jokia sekä meriä. Kiinalainen puutarha on täynnä symboliikkaa ja puutarha itsessään symboloi universumia. Luonnon elementtien lisäksi puutarhassa toistuu muurit ja aukot, jotka rajaavat tarkkaan harkittuja näkymiä. Muita rakenteita ovat sillat ja portit sekä kiemurtelevat käytävät. Nämä käytävät ja polut ovat tarkkaan mietittyjä ja ohjaavat kävijää puutarhan läpi tietyssä järjestyksessä.

Puutarhaperinteen uudelleentulkinta 2000-luvun kohteissa

I.M. Pei: Suzhoun museo, Suzhou, 2006.

Museon puutarhassa näkyy perinteisen vesielementin käyttö, bamburivistöt, sekä kivistä veistetty miniatyyrivuorimaisema.

Turenscape: Punanauhapuisto, Qinhuangdao, 2008.

20 hehtaarin puisto jäljittelee perinteistä polkuteemaa luonnon keskellä. Keskeisenä elementtinä punanauha on kuitenkin moderni ja valmistettu lasikuidusta.

Turenscape: Telakkapuisto, Zhongshan, 2002.

11 hehtaarin puistossa on jätetty vanhan telakan teräsrunko puiston keskipisteeksi. Runko muistuttaa sekä kaupungin teollisuustaustasta, että perinteistä puutarhapaviljongeista.

Kaupungistuminen ja maiseman muutos

Kiina kaupungistui huimaa vauhtia toisen maailman sodan jälkeisinä vuosikymmeninä, jolloin suuri osa perinteisestä rakennuskannasta ja myös puutarhoista tuhottiin neuvostohenkisen kaupunkisuunnittelun vallitessa. Maon kuoleman jälkeen kaupungistuminen kiihtyi kuitenkin entisestään 1980-luvulta lähtien talousuudistusten myötä. Muun muassa Guangzhoun ja Shenzhenin miljoonakaupungit syntyivät lähes tyhjästä 2000-lukuun mennessä. Kehitys on muun muassa pahentanut ilmansaasteita sekä uhannut historiallisia kaupunkimaisemia vanhemmissa kaupungeissa.

Hyperurbaani maisema-arkkitehtuuri vastauksena ympäristöongelmiin

Turenscape: Kelluvat puutarhat, Yongningin jokipuisto, Taizho, 2004.

Suunnitellun keskiössä oli luonnonmukaisuuden palauttamisen lisäksi vaihtoehtoisen tulvan hallintajärjestelmän kehittäminen, sillä tätä käytettiin mallina koko jokilaakson veden hallintajärjestelmiin. Tuloksena oli kosteikko, joka suunniteltiin alueen veden liikkeiden analyysin pohjalta ja nämä tekniset ratkaisut olivat myös esteettisen suunnitelman pohjana. Puistoon istutettiin alueelle syntyperäisiä puita ja kasveja kuten bambua ja kasvillisuus ryhmittyy joen ympärille. Joen ympäristö on kausittain tulviva ja kasvillisuus kerroksen päälle asettuu erillinen "ihmisten kerros", joka mahdollistaa tulvivassa puistossa kulkemisen.

James Corner Field Operations: Taopun keskuspuisto, Shanghai, valmistuu 2022.

Taopu Smart City on yhdysvaltalaisen toimiston projekti, jonka tavoitteena on 1000 hehtaarin teollisuusalueen uudelleenrakentaminen Shanghaissa. Keskuspuisto on Smart Cityn yhdistävä elementti ja ns. vihreä keuhko. Lähes 100 hehtaarin kokoisen puiston suunnittelussa on otettu huomioon Kiinan nykyiset ilmasto-ongelmat. Projekti käsittelee ongelmia sekä perinteisen että modernin tekniikan avulla. Esimerkiksi topografinen vaihtelu parantaa veden laatua ja toimii huleveden talliointiin ja uudelleenohjaukseen.